קב: חלק פרק אחד עשר סנהדרין

דאיתפח הדר קא דריש אמרי לא קבילת עלך דלא דרשת בהו אמר אינהו מי הדרו בהו דאנא אהדר בי רב אשי אוקי אשלשה מלכים אמר למחר נפתח בחברין אתא מנשה איתחזי ליה בחלמיה אמר חברך וחבירי דאבוך קרית לן מהיכא בעית למישרא המוציא אמר ליה לא ידענא א"ל מהיכא דבעית למישרא המוציא לא גמירת וחברך קרית לן א"ל אגמריה לי ולמחר דרישנא ליה משמך בפירקא א"ל [ז]מהיכא דקרים בישולא א"ל מאחר דחכימתו כולי האי מאי טעמא קא פלחיתו לעבודת כוכבים א"ל אי הות התם הות [א]נקיטנא בשיפולי גלימא ורהטת אבתראי למחר אמר להו לרבנן נפתח ברבוותא אחאב אח לשמים אב לעבודת כוכבים אח לשמים דכתיב [1]אח לצרה יולד אב לעבודת כוכבים דכתיב [2]כרחם אב על בנים [3]ויהי הנקל לכתו בחטאת ירבעם בן נבט אמר ר' יוחנן קלות שעשה אחאב כחמורות שעשה ירבעם ומפני מה תלה הכתוב בירבעם מפני שהוא היה תחילה לקלקלה [4]גם מזבחותם כגלים על תלמי שדי א"ר יוחנן אין לך [ב]כל תלם ותלם בא"י שלא העמיד עליו אחאב עבודת כוכבים והשתחוה לו ומנא לן דלא אתי לעלמא דאתי דכתיב [5]והכרתי לאחאב משתין בקיר ועצור ועזוב בישראל עצור בעוה"ז ועזוב לעוה"ב א"ר יוחנן מפני מה זכה עמרי למלכות מפני שהוסיף כרך אחד בארץ ישראל שנאמר [6]ויקן את ההר שמרון מאת שמר בככרים כסף ויבן את ההר ויקרא [את] שם העיר אשר בנה על שם שמר אדני ההר שמרון א"ר יוחנן מפני מה זכה אחאב למלכות כ"ב שנה מפני שכיבד את התורה שניתנה בכ"ב אותיות שנאמר [7]וישלח מלאכים אל אחאב מלך ישראל העירה ויאמר לו כה אמר בן הדד כספך וזהבך לי הוא ונשיך ובניך הטובים לי הם כי אם כעת מחר אשלח את עבדי אליך וחפשו את ביתך ואת בתי עבדיך והיה כל מחמד עיניך ישימו בידם ולקחו ויאמר למלאכי בן הדד אמרו לאדוני המלך כל אשר שלחת (לעבדך) [אל עבדך] בראשונה אעשה והדבר הזה לא אוכל לעשות מאי מחמד עיניך לאו ס"ת דילמא עבודת כוכבים לא ס"ד דכתיב [8]ויאמרו אליו כל הזקנים וכל העם [ג](לא תאבה ולא תשמע) ודילמא סבי דבהתא הוו מי לא כתיב [9]ויישר הדבר בעיני אבשלום (והזקנים) [ובעיני כל זקני ישראל] ואמר רב יוסף סבי דבהתא התם לא כתיב וכל העם הכא כתיב וכל העם דאי אפשר דלא הוו בהון צדיקי וכתיב [10]והשארתי בישראל שבעת אלפים כל הברכים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו אמר ר"נ אחאב שקול היה שנאמר [11]ויאמר ה' מי יפתה את אחאב ויעל ויפול ברמות גלעד ויאמר זה בכה וזה אומר בכה מתקיף לה רב יוסף מאן דכתב ביה [12]רק לא היה כאחאב אשר התמכר לעשות הרע בעיני ה' אשר הסתה אותו איזבל אשתו ותנינא בכל יום היתה שוקלת שקלי זהב לעבודת כוכבים ואת אמרת שקול היה אלא אחאב וותרן בממונו היה ומתוך [ד]שההנה תלמידי חכמים מנכסיו כיפרו לו מחצה [13]ויצא הרוח ויעמד לפני ה' ויאמר אני אפתנו ויאמר ה' אליו במה ויאמר אצא והייתי רוח שקר בפי כל נביאיו ויאמר תפתה וגם תוכל צא ועשה כן [ה]מאי רוח א"ר יוחנן רוחו של נבות היזרעאלי מאי צא אמר רבינא צא ממחיצתי שכן כתיב [14]דובר שקרים לא יכון לנגד עיני אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי דפרע קיניה מחריב ביתיה [15]ויעש אחאב את האשרה ויוסף אחאב לעשות להכעיס את ה' אלהי ישראל מכל מלכי ישראל אשר היו לפניו א"ר יוחנן שכתב על דלתות שמרון אחאב כפר באלהי ישראל לפיכך אין לו חלק באלהי ישראל [16]ויבקש את אחזיהו וילכדהו והוא מתחבא בשמרון א"ר לוי שהיה קודר אזכרות וכותב עבודת כוכבים תחתיהן מנשה שנשה יה ד"א מנשה שהנשי את ישראל לאביהם שבשמים ומנלן דלא אתי לעלמא דאתי דכתיב [17]בן שתים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלים [18]ויעש (הרע) [אשרה] (בעיני ה') כאשר עשה אחאב מלך ישראל מה אחאב אין לו חלק לעוה"ב אף מנשה אין לו חלק לעוה"ב: רבי יהודה אומר מנשה יש לו חלק לעוה"ב שנאמר [ו][19]ויתפלל מנשה אל ה' ויעתר לו וכו': א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו שנאמר [20]ונתתים לזועה לכל ממלכות הארץ בגלל מנשה בן יחזקיהו מר סבר בגלל מנשה שעשה תשובה ואינהו לא עבוד ומר סבר

בגלל

איספא. נתרפא: **אמרו לו.** תלמידיו לא קבלת עילוך וכו': **אמר אינהו מי הדרו בהו.** מדרכם הרעה דאנא אהדר לי מלדרוש: **אוקי אשלשה מלכים.** אוקי סיום הך פירקא עד שהגיעו לג' מלכים: **אמר למחר נפתח בחברין.** נדרוש בחברינו שהיו תלמידי חכמים כמותנו ואין להם חלק לעתיד: **א"ל.** מנשה בחלום **חברך וחברא דאביך אנן.** כלומר וכי סבור אתה שנהיה חבירך וחבירי דאבוך: **מהיכא בעית למשרא המוציא.** אינך יודע מאיזה מקום בפת אתה צריך לבצוע המוציא: **וחבירך קרית לן.** ואתה קורא אותנו חבירך: **מהיכא דקרים בשולא.** דרפתא ממקום שנקרמין פניה של פת בתנור דהיינו מלמעלה או מסביבות הפת או משוליו אבל באמצע לא שאם הביאו לפניו פרוסה של לחם לא יהא בוצע ומברך אלא משולי הפת ולא מאמצעיתו. ל"א מהיכא דקדים כלומר מהיכא שמקדים לאפות והיינו הך. ל"א מהיכא דגמר בשולא ממקום שהלחם אפוי יפה ולא מאותו מקום שקורין בשו"ל. ובלשון נראה: **הוית נקוט שיפולי גלימך.** היית מגבה שפת חלוקך מבין רגליך כדי שתהא קל לרוץ והיית רץ לשם מפני יצר עבודת כוכבים שהיה שולט: **נפתח ברבוותא.** נתחיל לדרוש ברבותינו ולא אמר בחבירינו: **אח לשמים.** רע לשמים כדאמרינן (מגילה דף יא.) באחשורוש אח וראש: **דכתיב ואח לצרה יולד.** [ווי לצרה] אלמא אח * לשון רעה ווי: **אב לעבודת כוכבים.** שהיה אוהבה ביותר דכתיב כרחם אב אלמא אב מרחם והני קראי בכדי נקט להו: **ויהי הנקל.** באחאב כתוב [כלומר קלות היו לאחאב כל חטאותיו של ירבעם]: **מפני מה תלה הכתוב בירבעם.** דבכמה מקומות [ה] כתיב לא סר מכל חטאת ירבעם ולא כתיב אחאב אע"פ שהיה רשע ממנו: **תחלה לקלקלה.** שהיה מלך ראשון שהקדים את תכשילו: **גם מזבחותם.** הכי רישיה דקרא בגלגל שורים זבחו גם מזבחותם כגלים על תלמי שדי: **משתין בקיר.** ת"א משית בקירות לבו: **ומניין שכבד את התורה דכתיב והיה כל מחמד עיניך ישימו בידם.** והיינו ספר תורה ועל זה השיבו את הדבר הזה לא אוכל לעשות: **ודילמא.** מחמד עיניו היינו עבודת כוכבים: **לא ס"ד.** מדקאמרי ליה זקנים לא תשמע ולא תאבה ואי עבודת כוכבים מי הוו אמרו ליה הכי: **סבי דבהתא.** זקנים שפלים שהיו רשעים כמו שמצינו באבשלום דקרי ליה לסבי דבהתא זקנים: **שקול היה.** מחצה עונות ומחצה זכיות מדמהדרי כולי האי מי יפתה את אחאב משמע דבקושי גדול נענש: **רוחו של נבות.** שלפי שהוא הרג נבות היה רוחו מחזר לפתותו ולהפילו: **דפרע קיניה.** קנאה. הפורע נוקם חמתו וקנאתו מחריב ביתיה כרוח של נבות שנקם כעסו מאחאב ויצא ממחיצתו של הקב"ה: **קודר אזכרות.** מוחק שמות שבתורה: **וכותב שם עבודת כוכבים תחתיהן.** לפיכך היה מתחבא שאילו היה עושה בפרהסיא לא היו מניחין [אותו] לעשות כן. קודר כמו (עירובין נח.) מקדרין בהרים ל' (נוקב) [מחטט ונוקר]: **שנשה יה.** ששכח הקב"ה: **שהנשי.** השכיח: **מה אחאב אין לו חלק.** כדאמרן עזוב לעולם הבא: **ושניהם.** רבי יהודה דאמר יש לו חלק ורבנן דאמרי אין לו חלק:

בגלל

עין משפט נר מצוה

כט א מיי' פי"ז מהלכות ברכות הלכה ג סמג עשין כז טוש"ע או"ח סי' קסז סעיף א [וברי"ף פ"ו דברכות לח.]:

◆

תורה אור השלם

1. בְּכָל עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד: משלי יז יז
2. כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים רִחַם יְיָ עַל יְרֵאָיו: תהלים קג יג
3. וַיְהִי הֲנָקֵל לֶכְתּוֹ בְּחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן נְבָט וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת אִיזֶבֶל בַּת אֶתְבַּעַל מֶלֶךְ צִידֹנִים וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲבֹד אֶת הַבַּעַל וַיִּשְׁתַּחוּ לוֹ: מלכים א טז לא
4. אִם גִּלְעָד אָוֶן אַךְ שָׁוְא הָיוּ בַּגִּלְגָּל שְׁוָרִים זִבֵּחוּ גַּם מִזְבְּחוֹתָם כְּגַלִּים עַל תַּלְמֵי שָׂדָי: הושע יב יב
5. הִנְנִי מֵבִיא אֵלֶיךָ רָעָה וּבִעַרְתִּי אַחֲרֶיךָ וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מַשְׁתִּין בְּקִיר וְעָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל: מלכים א כא כא
6. וַיִּקֶן אֶת הָהָר שֹׁמְרוֹן מֵאֶת שֶׁמֶר בְּכִכְּרַיִם כָּסֶף וַיִּבֶן אֶת הָהָר וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הָעִיר אֲשֶׁר בָּנָה עַל שֶׁם שֶׁמֶר אֲדֹנֵי הָהָר שֹׁמְרוֹן: מלכים א טז כד
7. וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הָעִירָה: מלכים א כ ב
8. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל הַזְּקֵנִים וְכָל הָעָם אַל תִּשְׁמַע וְלוֹא תֹאבֶה: מלכים א כ ח
9. וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי אַבְשָׁלֹם וּבְעֵינֵי כָּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: שמואל ב יז ד
10. וְהִשְׁאַרְתִּי בְיִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל הַבִּרְכַּיִם אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לַבַּעַל וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא נָשַׁק לוֹ: מלכים א יט יח
11. וַיֹּאמֶר יְיָ מִי יְפַתֶּה אֶת אַחְאָב וְיַעַל וְיִפֹּל בְּרָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בְּכֹה וְזֶה אֹמֵר בְּכֹה: מלכים א כב כ
12. רַק לֹא הָיָה כְאַחְאָב אֲשֶׁר הִתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ אֲשֶׁר הֵסַתָּה אֹתוֹ אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ: מלכים א כא כה
13. וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְיָ וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלָיו בַּמָּה: מלכים א כב כא
14. לֹא יֵשֵׁב בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי: תהלים קא ז
15. וַיַּעַשׂ אַחְאָב אֶת הָאֲשֵׁרָה וַיּוֹסֶף אַחְאָב לַעֲשׂוֹת לְהַכְעִיס אֶת יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִכֹּל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו: מלכים א טז לג
16. וַיְבַקֵּשׁ אֶת אֲחַזְיָהוּ וַיִּלְכְּדֻהוּ וְהוּא מִתְחַבֵּא בְשֹׁמְרוֹן וַיְבִאֻהוּ אֶל יֵהוּא וַיְמִתֻהוּ וַיִּקְבְּרֻהוּ כִּי אָמְרוּ בֶּן יְהוֹשָׁפָט הוּא אֲשֶׁר דָּרַשׁ אֶת יְיָ בְּכָל לְבָבוֹ וְאֵין לְבֵית אֲחַזְיָהוּ לַעְצֹר כֹּחַ לְמַמְלָכָה: דברי הימים ב כב ט
17. בֶּן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְנַשֶּׁה בְמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָיִם: דברי הימים ב לג א
18. וַיָּשָׁב וַיִּבֶן אֶת הַבָּמוֹת אֲשֶׁר אִבַּד חִזְקִיָּהוּ אָבִיו וַיָּקֶם מִזְבְּחֹת לַבַּעַל וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבֹד אֹתָם: מלכים ב כא ג
19. וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֵּעָתֶר לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ וַיְשִׁיבֵהוּ יְרוּשָׁלַיִם לְמַלְכוּתוֹ וַיֵּדַע מְנַשֶּׁה כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים: דברי הימים ב לג יג
20. וּנְתַתִּים לְזַעֲוָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ בִּגְלַל מְנַשֶּׁה בֶן יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עַל אֲשֶׁר עָשָׂה בִּירוּשָׁלָםִ: ירמיהו טו ד

מסורת הש"ס

א) נ"ל נקוט, ב) [לקמן קיג.], ג) [נ"ל אל תשמע ולא תאבה], ד) נ"א שהיה מהנה, ה) [לעיל פט.] שבת קמט:, ו) [נ"ל ויתפלל אליו ויעתר], ז) בס"א: לראש, ח) [מ"ב י, יג, יד, טו].

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה דכתיב. לשון רעה וי. עי' ברש"י הושע יג טו:

◆

מוסף רש"י

כל תלם ותלם. שורה ועוגה ומקום גבוה הוא (לקמן קיג.).